

Predmet C-280/24 [Malicník]ⁱ**Zahtjev za prethodnu odluku****Datum podnošenja:**

23. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Krajský súd v Prešove (Slovačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. ožujka 2024.

Žalitelj:

A. B.

Druga stranka u žalbenom postupku:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

[omissis]

RJEŠENJE

Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu, Slovačka) [omissis] u predmetu koji je pokrenuo tužitelj: A. B., [omissis] protiv tuženika: Slovenská sporiteľňa, a.s., [omissis] za utvrđivanje beskamatne i besplatne prirode kredita, povrat neosnovano stečene koristi i utvrđivanje nedopuštenosti ugovornih odredbi, u predmetu povodom tužiteljeve žalbe protiv presude Okresnog suda Prešov (Općinski sud u Prešovu, Slovačka) [omissis] od 27. listopada 2023.

odlučio je:

na temelju članka 162. stavka 1. točke (c) Civilnog sporovog poriadoka (Zakonik o građanskom postupku) prekinuti postupak i uputiti Sudu Europske unije (u daljnjem tekstu: Sud) sljedeća prethodna pitanja:

1. Protivi li se pravu Unije sudska praksa kao što je presuda Najvyššeg suda Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike, Slovačka) od 28. veljače

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

2022., broj spisa 7Cdo 294/2019, prema kojoj je zahtjev jasnoće i razumljivosti predmeta usluge za koju potrošač treba platiti naknadu na ime obrade zahtjeva za kredit ispunjen time što „iz definicije sporne naknade proizlazi da je to naknada za obradu zahtjeva za kredit, odnosno za radnje vjerovnika koje su nužne za sklapanje ugovora i predstavljaju njegovo unutarnje pitanje i dio njegovih troškova, odnosno za radnje vjerovnika povezane s dodjelom kredita, kao što je sastavljanje i sklapanje ugovora itd.“, kao i time što je iznos naknade precizno utvrđen?

2. Je li za ocjenu toga je li naknada za obradu zahtjeva za kredit nedopuštena relevantan opseg vjerovnikovih troškova za uslugu povezanu s tom naknadom, te treba li stoga ugovor sadržavati predmet te usluge ili pak naknada predstavlja samo naknadu prilikom čijeg utvrđivanja vjerovnik ne mora uzimati u obzir svoje troškove za pružanje usluge povezane s tom naknadom?

3. Ako naknada za obradu zahtjeva za kredit treba odražavati vjerovnikove troškove za uslugu povezanu s tom naknadom, je li taj čimbenik relevantan u svrhu članka 6. stavka 1. Direktive 93/13 ako vjerovnik u okviru te naknade na potrošača prenosi sve troškove koje vjerovnik snosi za pružanje usluge povezane s tom naknadom i kada je predmet usluge u interesu obiju ugovornih stranaka?

Obrazloženje:

Pravni okvir

Pravo Europske unije

Člankom 3. stavkom 1. Direktive 93/13 određuje se:

„Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora”.

U skladu s člankom 4. navedene direktive:

„1. Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.

2. Procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj, sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene.”

Članak 5. iste direktive glasi:

„U slučaju ugovora u kojima se potrošaču sve ili određene odredbe nude u pisanom obliku, te odredbe uvijek moraju biti sročene jasno i razumljivo. Ako postoji sumnja oko značenja neke odredbe, prednost ima tumačenje koje je najpovoljnije za potrošača. Ovo pravilo o tumačenju ne primjenjuje se u kontekstu postupka utvrđenog u članku 7. stavku 2”.

Pravo Slovačke Republike

U skladu s člankom 2. stavkom 2. Zakonika o građanskom postupku, pravna je sigurnost stanje u kojem svatko može opravdano očekivati da će njegov spor biti riješen u skladu s ustaljenom sudskom praksom najviših sudskih tijela; u slučaju da ne postoji takva ustaljena sudska praksa, to je stanje u kojem svatko može opravdano očekivati da će njegov spor biti pravično riješen.

U skladu s člankom 53. stavkom 1. Občianskog zakonika (Građanski zakonik), potrošački ugovori ne mogu sadržavati odredbe koje dovode do znatnije neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača (u daljnjem tekstu: nedopuštene odredbe). To se ne primjenjuje u pogledu ugovornih odredbi koje se odnose na glavni predmet pružanja usluga i primjerenost cijene, ako su te ugovorne odredbe sastavljene nedvosmisleno, jasno i razumljivo ili ako su nedopuštene odredbe ugovorene pojedinačno.

Spor o meritumu predmeta i prethodna pitanja

Tužitelj kao potrošač i banka tuženik kao vjerovnik sklopili su 23. svibnja 2012. ugovor o potrošačkom kreditu s obročnom otplatom na temelju kojeg je banka tužitelju dodijelila nenamjenski potrošački kredit u iznosu od 9999 eura pod sljedećim uvjetima: godišnja kamata 16,90 %; iznos obroka 189,14 eura mjesečno; dospijeće prvog obroka 20. lipnja 2022.; broj obroka: 120; konačan rok otplate kredita: 20. [srpnja] 20[1]2.; efektivna kamatna stopa 19,55 %; prosječna efektivna kamatna stopa 13,80 %; ukupan iznos koji treba vratiti 21 926,19 eura; kredit je dodijeljen odmah i u cijelosti. U ugovoru je utvrđena i naknada za obradu zahtjeva za kredit i to na sljedeći način:

Naknade

1. Korisnik kredita dužan je banci platiti naknade

| <i>Naziv naknade</i> | <i>Iznos naknade u eurima</i> | <i>Učestalost</i> |
|---|-------------------------------|--------------------|
| <i>Naknada za obradu zahtjeva za kredit</i> | <i>169,00</i> | <i>Jednokratno</i> |
| <i>Upravna naknada</i> | <i>2,99</i> | <i>Mjesečno</i> |
| <i>Naknada za osiguranje kredita</i> | <i>6,40</i> | <i>Mjesečno</i> |

– Naknada za opomenu iznosi 25 eura za svaku izdanu opomenu.

- Naknade navedene u tablici korisnik će kredita plaćati u redovnim obrocima, prema učestalosti i u rokovima dospijeca obroka kredita.

Naknade iz ovog članka plaćaju se na dan potpisivanja ugovora o kreditu, a na sve njihove izmjene primjenjivat će se ugovor o kreditu, uvjeti kredita i opći uvjeti prodaje.

Tužitelj je podnio tužbu Okresnom sudu Prešov (Općinski sud u Prešovu) u kojoj je istaknuo prigovor u pogledu povrede svojih potrošačkih prava. Među ostalim, istaknuo je netransparentnost i nedopuštenost naknade za obradu zahtjeva za kredit jer u ugovoru nije utvrđeno kakva se činidba treba izvršiti u zamjenu za tu naknadu.

Okresný súd Prešov (Općinski sud u Prešovu) u svojoj je prvoj presudi od 30. studenoga 2022. utvrdio da se „*ne slaže sa stajalištem prema kojem iz izraza ‚naknada za obradu zahtjeva za kredit‘ ne proizlazi za kakvu je činidbu tuženik potražuje. Logično i gramatičko tumačenje dovodi do zaključka da se ona naplaćuje za vjerovnikove radnje potrebne za sklapanje ugovora, kao što je, osobito, stvarno sastavljanje ugovora i drugih dokumenata povezanih s dodjelom kredita*”. Stoga je odbio tužbu za utvrđivanje toga da je naknada za obradu zahtjeva za kredit bila nedopuštena.

Na temelju žalbe, Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu) 22. kolovoza 2023. poništio je presudu Okresnog suda Prešov (Općinski sud u Prešovu) u dijelu koji se odnosi na naknadu za obradu zahtjeva za kredit i pozvao se, među ostalim, na presudu Suda u predmetu C-224/19 u kojoj je Sud utvrdio: „*S obzirom na prethodna razmatranja, na jedanaesto pitanje u predmetu C-224/19 valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da ugovorna odredba ugovora o zajmu sklopljenog između potrošača i financijske institucije kojom se potrošaču nalaže plaćanje naknade za otvaranje može stvoriti na štetu potrošača znatniju neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka u suprotnosti sa zahtjevom dobre vjere, kad financijska institucija ne dokaže da ta naknada odgovara stvarno pruženim uslugama i nastalim troškovima, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri*”.

Okresný súd Prešov (Općinski sud u Prešovu) drugom je presudom od 27. listopada 2023. ponovno odbio tužbu za utvrđivanje nedopuštenosti naknade za obradu zahtjeva za kredit. To što nije prihvatio stajalište žalbenog suda Okresný súd Prešov (Općinski sud u Prešovu) obrazložio je time da je o sličnom pravnom pitanju već odlučio Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) i da je odluka Najvyššeg suda Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) postala dio ustaljene sudske prakse koja obvezuje sve sudove. Riječ je o presudi Najvyššeg suda Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) 7Cdo/294/2019 [omissis]. Okresný súd Prešov (Općinski sud u Prešovu) izjasnio se i o presudi Suda C-621/[17] iz koje proizlazi da nije potrebno navoditi konkretne usluge za koje se naplaćuje ta naknada, ali da je ključno da te ugovorne odredbe budu jasno i razumljivo sastavljene u ugovoru.

Na temelju tužiteljeve žalbe žalbeni sud ocjenjuje tu naknadu za obradu zahtjeva za kredit. Žalbeni sud osporava zaključke Okresnog suda Prešov (Općinski sud u Prešovu) u pogledu transparentnosti naknade za obradu zahtjeva za kredit jer se Okresni sud Prešov (Općinski sud u Prešovu) načelno oslonio samo na naziv naknade i nije se upoznao s mehanizmom njezina obračunavanja i predmetom usluge koja je s njom povezana. Međutim, problem je u tome što je Okresni sud Prešov (Općinski sud u Prešovu) odlučivao na temelju odluke Najvyššeg suda Slovenske republike (Vrhovni sud Slovačke Republike) objavljene u Zbierki súdnych rozhodnutí (zbornik sudske prakse) koja obvezuje sve sudove (članak 2. Zakonika o građanskom postupku).

Najvyšší sud Slovenske republike (Vrhovni sud Slovačke Republike) u presudi 7Cdo/294/2019 utvrdio je da:

13. U skladu s presudom Suda u predmetu C-621/17 od 3. listopada 2019., „[č]lanak 4. stavak 2. i članak 5. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da zahtjev prema kojem ugovorna odredba treba biti jasno i razumljivo sastavljena ne nalaže da u odredbama ugovora o potrošačkom zajmu, poput onih u glavnom postupku – o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori i u kojima se točno utvrđuju iznosi troškova upravljanja kreditom i isplatne naknade na teret potrošača, njihova metoda izračuna i trenutak kada ih je potrebno platiti – također treba detaljno navesti sve usluge koje se pružaju u zamjenu za predmetne iznose”.

14. Žalbeni sud ističe da iz definicije predmetne naknade proizlazi da je to naknada za obradu zahtjeva za kredit, odnosno za radnje vjerovnika koje su nužne za sklapanje ugovora i predstavljaju njegove unutarnje poslove i dio njegovih troškova, odnosno za radnje vjerovnika povezane s dodjelom kredita, kao što je sastavljanje i sklapanje ugovora itd. Naknada za obradu zahtjeva za kredit stoga je cijena za vjerovnikovo pružanje usluge, pri čemu je njezina primjena dopuštena Zakonom br. 129/2010 Z.z. o odobravanju kredita, a ta mogućnost proizlazi i iz sudske prakse Suda. Stoga se u pogledu pregovaranja o naknadi za obradu zahtjeva za kredit ne može zaključiti da je riječ o nepoštenoj ugovornoj odredbi.

15. Važna je i činjenica da je na žalitelju koji je mogao ocijeniti ekonomske posljedice koje proizlaze iz ugovora bilo da odluči o njegovu sklapanju, a ako je smatrao da je naknada za obradu zahtjeva za kredit, koja je konkretno, jasno i razumljivo navedena u ugovoru, visoka, ništa ga nije sprečavalo da se obrati drugom subjektu. Žalbeni sud smatra da se ne može tolerirati situacija u kojoj je žalitelj, koji je unaprijed znao da će morati platiti naknadu za obradu zahtjeva za kredit i kojemu je istodobno bio poznat iznos te naknade, usprkos tomu sklopio ugovor, odnosno pristao na naknadu i njezin iznos, a zatim zauzeo stajalište da je ta naknada predstavljala nedopuštenu ugovornu odredbu.

Žalbeni sud smatra da stajalište Najvyššeg suda Slovenske republike (Vrhovni sud Slovačke Republike) i Okresnog suda Prešov (Općinski sud u Prešovu) može

biti protivno sudskoj praksi Suda, osobito presudama C-224/19, C-565/21. Promjena tumačenja može se očekivati i na temelju presude u predmetu C-300/23.

Prije svega, žalbeni sud osporava stajalište Najvyššeg súda Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) prema kojem predmet usluge povezane s naknadom treba biti unutarnje pitanje banke. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, upravo je to u suprotnosti s transparentnošću jer izraz „unutarnje” upućuje na to da je riječ o pitanju koje se odnosi samo na banku, što očito šteti transparentnosti.

Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu) također dvoji u pogledu toga treba li sud, a ne vjerovnik, utvrditi predmet usluge povezane s naknadom i to nabranjem primjera („...itd.”). Budući da u skladu sa sudskom praksom Suda ugovornu odredbu treba ocjenjivati prema stanju u trenutku sklapanja ugovora, ključno je da potrošač u trenutku sklapanja ugovora ima mogućnost odlučiti želi li platiti uslugu te stoga mora biti upoznat s njom.

Žalbeni sud smatra da i sam naziv naknade može mnogo sugerirati u pogledu predmeta usluge u kombinaciji s kontekstom cijelog ugovora, ali uvjeren je da je naziv naknade samo jedna od odrednica predmeta usluge.

Sud Europske unije već je presudio da prilikom ocjene nedopuštenosti u obzir treba uzeti to preklapa li se naknada s drugom ugovornom odredbom. Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu) izrazio je zabrinutost osobito u pogledu tvrdnje Okresnog súda Prešov (Općinski sud u Prešovu) prema kojoj, kad bi naknada za kredit bila ništava, banka bi morala povećati kamatnu stopu (*„Trebalo napomenuti da je banka prilikom sklapanja ugovora o kreditu računala na to da će se njezin prihod sastojati od kamata i naknada; da je računala samo na prihod od kamata, to bi se nedvojbeno odrazilo na visinu kamata.”* – t. 59. presude pod brojem spisa 1 ICsp/72/2022–463 od 27. listopada 2023.).

Krajský súd v Prešove (Okružni sud u Prešovu) dvoji u pogledu toga je li Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) pridao ikakvu važnost stvarnom predmetu usluge povezane s naknadom za obradu zahtjeva za kredit. Stoga se čini važnim prethodno pitanje o važnosti troškova usluge povezane s bankovnom naknadom i teretu snošenja tih troškova. Općenito je prihvaćeno da bi potrošači mogli samostalno ili uz pomoć odvjetnika znatno jeftinije sastaviti ugovor o kreditu, uključujući formuliranje uvjeta banke. Međutim, samostalno sastavljanje ugovora dovelo bi u pitanje cijelu doktrinu zaštite koja proizlazi iz Direktive 93/13, s obzirom na to da se ona temelji na zaštiti od nepoštenih odredbi o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori.

Stoga se čini važnim pojasniti sudsku praksu u pogledu poznavanja stvarne isporuke i stvarnog predmeta usluge koju potrošač mora platiti u vezi s naknadom. U kontekstu prethodno navedenog ključno je i pitanje treba li potrošač snositi teret svih troškova usluge koja je, osim toga, u interesu same banke. Potrošač ima interes za dobivanje kredita, ali banka ima interes za naplatu kamata na kredit, te

bi stoga Sud mogao odgovoriti na pitanje sudjelovanja u troškovima usluge povezane s naknadom za obradu zahtjeva za kredit.

[*omissis*] [ponavljanje prethodnih pitanja] [*omissis*] [uputa o pravnom lijeku]

[*omissis*]

[potpisi]

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT